

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ БАТИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представка број 2866/16 и још две – види приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

17. октобар 2017. годне

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Батић и други против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора
у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Aracı, *заменик секретара Одељења*,

После већања на затвореној седници 26. септембра 2017. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу три представке (бр. 2866/16, 6789/16 и 13143/16) против Србије које су Суду поднела, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), три српска држављанина, господин Зоран Батић (у даљем тексту: „први подносилац представке“), господин Слободан Димитријевић (у даљем тексту: „други подносилац представке“) и господин Драган Ђорђевић (у даљем тексту: „трећи подносилац представке“), 29. децембра 2015. године, 16. јануара 2016. године, односно 1. марта 2016. године.

2. Трећег подносиоца представке заступао је господин Н. Чоловић, адвокат из Крагујевца. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, госпођа Н. Плавшић.

3. Представке су 5. јула 2016. године прослеђене Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио примедбу Владе, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

A. У вези са првим подносиоцем представке

5. Први подносилац представке рођен је 1958. године, а живи у Врању.

1. Парнични поступак који је покренуо први подносилац представке

6. Општински суд у Владичином Хану је 19. јануара 2004. године наложио *друштвеном предузећу ДП ПК Делишес* (у даљем тексту: „предузеће дужник“), са седиштем у Владичином Хану, да првом подносиоцу представке исплати наведене износе на рачун дуга, и трошкове парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна 15. марта 2004. године.

7. На захтев првог подносиоца представке у том смислу, Општински суд у Владичином Хану је 27. маја 2004. године, наложио извршење наведене пресуде и даље наложио предузећу дужнику да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

2. Стечајни поступак

8. Привредни суд у Лесковцу је 30. јануара 2014. године отворио стечајни поступак у односу на предузеће дужника (Ст. 1/14).

9. Због тога је одлуком Општинског суда од 12. марта 2014. године обустављен извршни поступак у току против предузећа дужника.

10. Први подносилац представке је благовремено пријавио своје потраживање.

11. Стечајни поступак против предузећа дужника још је у току.

3. Поступак пред Уставним судом

12. Први подносилац представке је 23. јануара 2013. године изјавио уставну жалбу.

13. Уставни суд је 28. маја 2015. године утврдио повреду права првог подносиоца представке на суђење у разумном року. Он му је даље досудио 500,00 евра (ЕУР) на име правичног задовољења за нематеријалну штету. Уставни суд је одбио притужбу првог подносиоца представке у вези са његовим правом на мирно уживање имовине, као и захтевом за накнаду материјалне штете, пошто је стечајни поступак и даље био у току. Та одлука је достављена подносиоцу представке 13. јула 2015. године.

Б. У вези са другим подносиоцем представке

14. Други подносилац представке рођен је 1956. године, а живи у Нишу.

15. Он је био запослен у ДОО „ЕИ- 7 Октобар“, друштвеном предузећу са седиштем у Нишу (у даљем тексту: „предузеће дужник“).

1. Први круг парничног поступка

16. Други подносилац представке је 22. децембра 2005. године закључио поравнање са предузећем дужником пред Општинским судом у Нишу, којим је предузеће дужник обавезана да другом подносиоцу представке исплати наведене износе на рачун заосталих зарада и доприноса за социјално осигурање, плус трошкове парничног поступка. Поравнање је постало правоснажно неодређеног дана.

17. Општински суд у Нишу је 17. децембра 2010. године, на захтев другог подносиоца представке у том смислу, наложио извршење наведеног поравнања и даље наложио предузећу дужнику да другом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

2. Други круг парничног поступка

18. Општински суд у Нишу је 5. септембра 2008. године наложио предузећу дужнику да другом подносиоцу представке исплати наведене износе на рачун заосталих зарада и доприноса за социјално осигурање, плус трошкове парничног поступка. Поравнање је постало правоснажно неодређеног дана. Ова пресуда постала је правоснажна до 23. децембра 2008. године.

19. Општински суд у Нишу је 28. децембра 2010. године, на захтев другог подносиоца представке у том смислу, наложио извршење наведене пресуде и даље наложио предузећу дужнику да другом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

3. Поступак пред Републичком агенцијом за мирно решавање радних спорова

20. Републичка агенција за мирно решавање радних спорова је 30. јуна 2007. године, односно 15. октобра 2007. године, наложила предузећу дужнику да другом подносиоцу представке исплати наведене износе на рачун заосталих зарада и доприноса за социјално осигурање, плус трошкове парничног поступка. Поравнање је постало правоснажно неодређеног дана. Ове одлуке постале су правоснажне неодређених датума.

21. Општински суд у Нишу је 27. децембра 2010. године, односно 28. децембра 2010. године, на захтев другог подносиоца представке у том смислу, наложио извршење наведених одлука и даље наложио предузећу дужнику да другом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

4. Стечајни поступак

22. Привредни суд у Нишу је 23. маја 2012. године отворио стечајни поступак у односу на предузеће дужника (Ст. 115/12). Због тога је извршни поступак у току против предузећа дужника обустављен.

23. Други подносилац представке је благовремено пријавио потраживања.

24. Пријаве потраживања другог подносиоца представке формално су признате 24. децембра 2015. године.

25. Стечајни поступак против предузећа дужника је још у току.

5. Поступак пред Уставним судом

26. Други подносилац представке је 11. фебруара 2013. године изјавио уставну жалбу.

27. Уставни суд је 18. јуна 2015. године одбацио његову жалбу као неблаговремену. Он је нашао да други подносилац представке није изјавио уставну жалбу у року од тридесет дана од датума када су му достављене одлуке о обустави извршног поступка због отварања стечајног поступка. Ова одлука је другом подносиоцу представке достављена након 16. јула 2015. године.

В. У вези са трећим подносиоцем представке

28. Трећи подносилац представке рођен је 1953. године, а живи у Крагујевцу.

29. Он је био запослен у ДП „Филип Кљајић“, друштвеном предузећу из Крагујевца (у даљем тексту: „предузеће дужник“).

1. Парнични поступак који је покренуо трећи подносилац представке

30. Трећи подносилац представке је 13. маја 2002. године закључио поравнање са предузећем дужником пред Општинским судом у Крагујевцу, којим је предузеће дужник обавезана да трећем подносиоцу представке исплати наведене износе на рачун заосталих зарада, плус трошкове парничног поступка. Ово поравнање постало је правоснажно неодређеног дана.

31. Општински суд у Крагујевцу је 27. августа 2002. године, на захтев трећег подносиоца представке у том смислу, наложио извршење наведеног поравнања и даље наложио предузећу дужнику да трећем подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

2. Стечајни поступак

32. Привредни суд у Крагујевцу је 5. марта 2010. године отворио стечајни поступак у односу на предузеће дужника (Ст. 45/10).

33. Трећи подносилац представке је благовремено пријавио потраживање.

34. Пријава потраживања трећег подносиоца представке формално је призната 25. октобра 2010. године.

35. Трећем подносиоцу представке је 2. августа 2012. године исплаћено 13,12 % признатог захтева.

36. Стечајни поступак против предузећа дужника је још у току.

3. Поступак пред Уставним судом

37. Трећи подносилац представке је 10. маја 2013. године изјавио уставну жалбу.

38. Уставни суд је 28. децембра 2015. године одбацио његову жалбу као неблаговремену. Он је нашао да трећи подносилац представке није изјавио уставну жалбу у року од тридесет дана од датума када је донета одлука о отварању стечајног поступка или од датума када је поднео своју пријаву потраживања у стечајном поступку. Та одлука је трећем подносиоцу представке достављена 29. јануара 2016. године.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

39. Релевантно домаће право о статусу друштвених предузећа, извршним и стечајним поступцима изнето је у предметима *Р. Качанор и други против Србије*, број 2269/06 и друге, ст. 57. - 64. и ст. 71. -76, 15. јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88. - 93, 15. октобар 2013. године. Штавише, пракса Уставног суда у односу на друштвена предузећа, заједно са релевантним одредбама о уставним жалбама и приватизацији друштвених предузећа, изнета је у одлуци о допуштености у предмету *Маринковић против Србије* (одлука), број 5353/11, ст. 26. - 29. и ст. 31. - 44, 29. јануар 2013. године; у пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29. - 32, 22. октобар 2013. године, одлуци у предмету *Феризовић против Србије* (одлука), бр. 65713/13, ст. 12-17, 26. новембар 2013. године. Најзад, релевантно домаће право у вези са поступком пред Уставним судом изнето је у предмету *Поп-Илић и други против Србије*, бр. 63398/13 и даље, ст. 23-30, 14. октобар 2014. године.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

40. Суд сматра да, у складу са Правилем 42 став 1 Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. СТАВ 1. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1

41. Подносиоци представки притуживали су се због пропуста Тужене државе да изврши правоснажне домаће одлуке донете у њихову корист. Суд сматра да ове притужбе треба разматрати према чл. 6. став 1. и 13. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, који у релевантном делу, гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

A. Допуштеност

42. У вези са првим подносиоцем представке, Влада је изнела да је његова притужба у вези са материјалном штетом превремена, пошто је стечајни поступак против предузећа дужника још у току и да би и даље могао да добије накнаду. Влада је даље тврдила да је представка поднета ван рока. Конкретно, она је изнела да се у време када је први подносилац представке уложио уставну жалбу, тај лек још није сматрао делотворним у предметима у вези са неизвршењем правоснажних пресуда донетих против друштвених предузећа у реструктурирању, што је потврђено одлуком Суда у предмету *Маринковић* (цитирана у горњем тексту). Према томе, први подносилац представке је требало, ако не раније, да поднесе своју представку Суду најкасније у року од шест месеци од датума када је наведена одлука донета.

43. У вези са другим и трећим подносиоцем представке, Влада је изнела да су представке поднете ван рока. Ослањајући се на предмет

Маринковић, Влада је тврдила да су подносиоци представки могли директно поднети представке Суду до 22. јуна 2012. године, без претходног улагања уставне жалбе, али они то нису учинили. Она је даље изнела да је представка такође недопуштена по основу неисцрпености, пошто се подносиоци представке нису на правилан начин обратили Уставном суду, улагањем жалби ван рока од тридесет дана (види ст. 27. и 38. и горњем тексту), а пропустили су и да се притужују на дужину стечајног поступка.

44. Подносиоци представки се са овим нису сложили.

45. Суд прво одбацује примедбу Владе да су притужбе подносилаца представки преурањене. Наиме, Суд је већ разматрао сличне аргументе и доследно их је одбацивао (види, на пример, *ДОО Бројлер Доње Синковце против Србије*, број 48499/08, ст. 45-47, 26. новембар 2013. године). Он не види ниједан разлог да одступи од тог приступа у овом предмету.

46. У вези са роком шест месеци и питањем исцрпености, Суд је већ пресуђивао да у вези са неизвршењем правоснажних пресуда донетих против друштвених предузећа у стечају и/или оних које су престале да постоје, уставну жалбу треба, у начелу, сматрати делотворним правним леком у односу на све представке поднете почевши од 22. јуна 2012. године надаље (види *Маринковић*, цитирана у горњем тексту, став 59.). Даље, у вези са неизвршењем правоснажних пресуда донетих против друштвених предузећа у реструктурирању, уставна жалба сматра се делотворним правним леком у односу на све представке поднете од 4. октобра 2013. године надаље (види *Феризовић*, цитирана у горњем тексту, ст. 24-25.).

47. Штавише, Суд подсећа да се питање исцрпености домаћих правних лекова нормално утврђује позивањем на дан подношења представке (види *Ваитманн против Француске*, број 33592/96, став 47, ЕЦХР 2001-V и *Винчић и други против Србије*, бр. 44698/06, 44700/06, 44722/06, 44725/06 и друге, став 51, 1. децембар 2009. године). Пошто су све представке поднете 2015. године и 2016. године, у року од шест месеци од датума када су им уручене одлуке Уставног суда (види ст. 13, 27, 38), Суд не налази ниједан разлог да одступи од овог правила и сматра да су подносиоци представке били марљиви за потребе правила рока шест месеци и исцрпености домаћих правних лекова. Суд, према томе, одбацује примедбе Владе с тим у вези.

48. Најзад, Суд констатује да притужбе подносилаца представки нису ни очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције ни недопуштене по неком другом основу. Оне се према томе морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

49. Суд констатује да су домаће пресуде у питању у предметном случају остале неизвршене до данас.

50. Суд примећује да је често налазио повреде члана 6. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 у предметима који покрећу питања слична онима покренутим у конкретном случају (види *Р. Качанор и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116. и 120; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05 и даље, ст. 123-124. и 133-134, 13. јануар 2009. године).

51. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није истакла ниједну чињеницу, нити убедљив аргумент који би могли да га убеди да донесе другачији закључак у овом предмету. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1.

52. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исту притужбу према члану 13. Конвенције (види уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

53. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

А. Штета, трошкови

54. Сви подносиоци представки тражили су да се Држави наложи да им, из сопствених средстава, исплати дугове према одлукама, заједно са трошковима извршног поступка, умањено за износе који су можда већ исплаћени по овом основу. Први подносилац представке даље је тражио да се Држави наложи да му исплати ЕУР 31.263,77 на рачун неспособности да врати банкарски кредит и 7.710.456,00 српских динара (РСД) за неке грађевинске радове обављене на једној пословној просторији првог подносиоца представке.

55. На име нематеријалне штете први подносилац представке тражио је ЕУР 5.000,00, други подносилац представке тражио је ЕУР 2.800,00, а трећи подносилац представке тражио је ЕУР 3.000,00.

56. Први подносилац представке такође је тражио РСД 70.500,00 за трошкове поступка настале пред домаћим судовима, а трећи подносилац представке тражио је ЕУР 624,00 за трошкове настале пред

Судом. Други подносилац представке је свој захтев с тим у вези укључио у захтев на накнаду нематеријалне штете.

57. Влада је оспорила ове захтеве.

58. С обзиром на повреде утврђене у овом предмету и сопствену судску праксу (види, на пример, *Р. Качанор и друге подносиоце представке*, цитирана у горњем тексту, ст. 123-26, и *Црнишанин и други*, цитирана у горњем тексту, став 139.), Суд сматра да Влада треба да подносиоцима представки исплати суме досуђене правоснажним домаћим одлукама у питању (види ст. 6, 16, 18, 20. и 30. у горњем тексту), као и утврђене трошкове извршног поступка, умањене за износе који су можда већ исплаћени по овом основу.

59. У вези са осталим делом захтева првог подносиоца представке за накнаду материјалне штете, Суд налази да између наводне штете и утврђене повреде не постоји узрочна веза. Према томе, он одбацује овај део захтева другог подносиоца представке за накнаду материјалне штете.

60. Штавише, Суд сматра да су подносиоци представки претрпели одређени нематеријални губитак због повреда Конвенције утврђених у овом предмету. Процењујући на основу правичности, како се то захтева чланом 41. Конвенције, Суд сматра да је оправдано да сваком подносиоцу представке досуди 2.000,00 евра, умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу, за покриће нематеријалне штете, као и трошкова насталих пред Судом (види *Стошић против Србије*, цитирана у горњем тексту, ст. 66. и 67.)

Б. Затезна камата

61. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Проглашава* представке допуштеним;
3. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;
4. *Утврђује* да нема потребе да се посебно разматра притужба према члану 13. Конвенције;

5. *Утврђује*

(а) да Тужена држава треба да плати подносиоцима представки, из сопствених средстава и у року од три месеца, суме досуђене одлукама донетим у њихову корист, умањене за износе који су можда већ исплаћени по овом основу;

(б) да Тужена држава треба да плати сваком подносиоцу представке, у истом периоду, ЕУР 2.000,00 (две хиљаде евра), умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу, на име нематеријалне штете, трошкова, плус порез који се може наплатити подносиоцима представки, што ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;

(в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;

6. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 17. октобра 2017. године, у складу са правилем 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник

ДОДАТАК

Списак представки

1. 2866/16 Батић против Србије
2. 6789/16 Димитријевић против Србије
3. 13143/16 Ђорђевић против Србије